

«وطن امروز» از آخرین وضعیت سقط جنین در کشور و تبعات پنهانکاری مسوولان گزارش می‌دهد

آمارهای روشن جنایات خاموش

بیش از ۹۰ درصد سقط‌های جنین در ایران توسط زن و شوهرهای قانونی انجام می‌شود و محصول روابط نامشروع نیست. اکثر سقط‌های جنین به علت فقر فرهنگی انجام می‌شود نه اقتصادی

این گزاره غلط دارند که «هرچه تنظیم خانواده بیشتر باشد آمار سقط عمدی کاهش می‌یابد» در همین راستا در کنفرانس معروف جمعیت و توسعه قاهره (ICPD) در سال ۱۹۹۴ نگرش مثبت به سقط جنین (به پنهانه آمار مرگ و میر زنان بارداری که به صورت غیرقانونی اقدام به سقط جنین می‌کنند) مطرح شد و «بهداشت باروری» یا مفهومی جدید در زمره حقوق بشر قلمداد شد. همچنین فدراسیون بین‌المللی تنظیم خانواده (IPPF) در سال ۲۰۰۴ این شعار را مطرح کرد: «سقط جنین را نادر، سالم و قانونی کنیم».

در سال‌های اخیر صندوق جمعیت سازمان ملل، بانک جهانی، دفتر توسعه سازمان ملل، سازمان جهانی بهداشت، سازمان عفو بین‌الملل و انبوه نهادهای و کنوانسیون‌های در ظاهر مدافع حقوق بشر، همچنان پیگیر افزایش پوشش تنظیم خانواده با این مفهوم در کشورها هستند و متأسفانه دولت‌ها تا نیز با غفلتی خودخواسته و با عدم تبیین دقیق وضعیت سقط جنین در کشورهایشان، به این نسخه فریبنده عمل می‌کنند. انتظار می‌رود مسوولان بهداشت و سلامت جمهوری اسلامی ضمن نگاه هوشمندانه به تاریخ سقط جنین در دنیا و شناخت تاثیر «فرهنگ تنظیم خانواده» در افزایش این ناهنجاری اجتماعی، هر چه سریع‌تر آمار علمی سقط‌های عمدی را مشخص کرده و با تدوین یک برنامه دقیق و هم‌زمان فرهنگی و بهداشتی، از آمار این جنایت خاموش بکاهند.

سقط جنین غیرقانونی زن و شوهرهای قانونی

با توجه به عدم تمايل مسوولان، آمارهای دقیق سقط جنین منتشر نمی‌شود اما پژوهش‌ها نشان می‌دهد اکثر قریب به اتفاق سقط‌های جنین غیرقانونی، برای جنین‌های حاصل از روابط نامشروع نیست. برخلاف بسیاری از کشورهای پیشرفته، در ایران بیش از ۹۰ درصد سقط‌های جنین حاصل اقدام زن و شوهرهای قانونی است. از طرفی خیلی‌ها فکر می‌کنند به علت فقر اقتصادی سقط جنین رخ می‌دهد، در حالی که بررسی‌ها نشان می‌دهد بیشتر سقط‌های جنین به علت فقر فرهنگی است و کسانی که اقدام به این کار می‌کنند دارای درآمد متوسط به بالا بوده‌اند. بدین ترتیب می‌توان با شفاف‌سازی و تدوین یک برنامه جامع مانند فرهنگ‌سازی و ترویج فرزندآوری، از آمار این جنایت خاموش تا حد زیادی کاست.

نرخ سقط	نسبت سقط		تعداد سقطها	سال
	در هر ۱۰۰۰ نفر از ۱۵ تا ۴۴ سال	در ۱۰۰۰ تولد زنده		
۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۷	۲۹۲	۱۹۶۰
۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۷	۲۹۲	۱۹۶۱
۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۷	۲۹۲	۱۹۶۲
۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۱۰	۲۹۰	۱۹۶۳
۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۲۰	۸۳۳	۱۹۶۴
۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۲۱	۷۹۴	۱۹۶۵
۰/۰۱	۰/۰۳	۰/۲۹	۱۰۰۲۸	۱۹۶۶
۰/۰۱	۰/۰۵	۰/۵۹	۲۰۶۱	۱۹۶۷
۰/۰۳	۰/۱۴	۱/۷۲	۶۰۰۲۶	۱۹۶۸
۰/۱۳	۰/۶۲	۷/۱۲	۲۵۰۹۱۸	۱۹۶۹
۰/۹۴	۴/۵۳	۵۱/۹	۱۹۲۰۴۹۱	۱۹۷۰
۲/۳۴	۱۱/۱۴	۱۳۶/۶	۴۸۵۰۸۱۶	۱۹۷۱
۲/۸۰	۱۳/۱۶	۱۸۰/۱	۵۸۶۰۸۶۰	۱۹۷۲
۳/۵۱	۱۶/۳۳	۲۳۷/۴	۷۴۴۰۰۰	۱۹۷۳
۴/۲۰	۱۹/۲۸	۲۸۴/۴	۸۹۸۰۶۰	۱۹۷۴
۴/۷۹	۱۹/۷۲	۳۲۸/۹	۱۰۳۴۲۰۰	۱۹۷۵
۵/۴۱	۲۴/۱۹	۳۷۲/۳	۱۱۷۹۰۰۰	۱۹۷۶
۶/۳۳	۲۷/۶۷	۴۲۲/۸	۱۰۴۹۰۰۰	۱۹۷۸
۶/۶۵	۲۸/۱۹	۴۲۸/۶	۱۰۴۹۰۰۰	۱۹۷۹
۶/۸۴	۲۹/۲۸	۴۳۰/۲	۱۰۵۵۳۰۸۰	۱۹۸۰

اطلاعات سقط در ایالات متحده آمریکا/گردآوری شده توسط ویلیام رابرت جانستون (Wm. Robert Johnston) / آخرین بازبینی ۲۸ نوامبر ۲۰۱۴

جنین شود. بویژه با ترویج فرزندآوری در سال‌های نخست انقلاب، رشد جمعیت شتاب گرفت.

سال	آمار سقط‌های غیرقانونی سالانه	درصد پوششی تنظیم خانواده	نرخ باروری
۱۳۶۸	-	۴۸/۹ (بانک جهانی)	۶/۴
۱۳۷۰	-	۴۹ (بانک جهانی)	۶/۹
۱۳۷۲	-	۶۷/۸ (بانک جهانی)	۴
۱۳۷۴	۸۰ هزار (مطالعه ملک الفطی)	-	-
۱۳۷۵	-	۷۲/۸ (بانک جهانی)	۳
۱۳۷۹	۷۲ هزار (مطالعه عرفانی - انتشار: ۲۰۰۸)	۷۳/۸ (بانک جهانی)	۲/۰۷
۱۳۸۰	-	-	۱/۹۸
۱۳۸۴	۱۰۰ هزار (مطالعه مرتجی ۲۰۰۵)	۷۸/۹ (بانک جهانی)	۱/۸۳
۱۳۸۵	-	-	۱/۸۰۵
۱۳۸۹	-	۷۷/۴ (بانک جهانی)	۱/۷۶۵
۱۳۹۰	-	-	۱/۷۵۵
۱۹۸-۲۰۰۰	۲۶-هزار (مطالعه حق دوست)	-	-
۱۳۹۲	۲۰۰ هزار (مت‌آنالیز دکتر منفی) - ۲۰۰ هزار (مت‌آنالیز دستگیری - انتشار: ۲۰۱۷)	-	۱/۷۲۷
۱۳۹۵	-	-	۱/۶۶۱

تاریخچه سقط جنین در ایران

با شروع سیاست‌های تنظیم خانواده، متوسط تعداد فرزند خانوادگی ایرانی طی سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۳ به یکبار ۳۸ درصد نزول کرده و به ۴ فرزند رسید. هم‌زمان مطالعه‌ای به سرپرستی دکتر ملک الفطی (معاون بهداشتی وزارت بهداشت در آن زمان) انجام شد و در سال ۱۳۷۴ منتشر شد که در آن آمار سقط‌های غیرقانونی، سالانه ۸۰ هزار مورد تخمین زده شده بود.

پس از آن برجسته‌ترین مطالعه مربوط به پژوهش دکتر عرفانی بود که سال ۲۰۰۸ (۱۳۸۷) منتشر شد و آمار سقط‌های غیرقانونی در آن سال ۷/۵ (۱۳۷۹) تا ۱۵/۵ (مورد به ازای هر ۱۰۰۰ زن در سنین باروری عنوان کرد که برابر ۷۳ هزار مورد در سال بود.

سال ۲۰۰۵ (۱۳۸۴) مطالعه‌ای توسط مرتجی و همکارانش انجام شد که در آن تعداد سقط جنین عمدی ایرانیان ۱۰۰ هزار مورد به دست آمد. سال ۲۰۱۷ (۱۳۹۶) نیز یک مت‌آنالیز دیگر توسط دستگیری و همکارانش روی داده‌های سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۳ انجام شد که نرخ سقط عمدی جنین در ایران را ۱۴ مورد به ازای هر هزار زن در سنین باروری تخمین زد که معادل تقریباً ۳۰۰ هزار مورد سقط سالانه می‌شود. پس ۲ مطالعه با ارزش دیگر انجام شد. یک مطالعه توسط دکتر حق دوست و همکارانش بود که در سال ۱۳۹۲ منتشر شد. در این مطالعه که روی ۱۲ هزار و ۹۶۰ نفر و

حکومت‌ها برای تعیین رویکردهای عملکردی خود به حجمی از اطلاعات وابسته هستند که بخش قابل توجهی از آن به وسیله آمار و ارقام به دست می‌آید. بعضی آمارها دقیق و قطعی و برخی دیگر تخمینی است. ولی این به آن معنا نیست که آمارهای تخمینی به صورت سلیقه‌ای تعیین شود، بلکه علم آمار برای تخمین عددی اطلاعاتی که نمی‌توان به رقم قطعی آن دست یافت، روش‌هایی را مشخص کرده‌است تا این عدد با کمترین ضریب خطا محاسبه شود. سازمان جهانی بهداشت در پایگاه خود جدولی مربوط به آمار سقط‌های عمدی کشورهای مختلف دارد که هر چند سال آن را به‌روزرسانی می‌کند. بسیاری از کشورها از نظر قانون سقط شرایطی مانند ایران دارند و سقط‌های بدون دلایل پزشکی (برای نجات جان مادر یا معلولیت شدید جنین) در این کشورها نیز مانند ایران به صورت غیرقانونی و زیرزمینی انجام می‌شود. این کشورها چگونه آمار سقط خود را تخمین می‌زنند؟

در این مواقع برای تخمین آمار سقط جنین معمولاً از ۲ روش استفاده می‌شود. در روش نخست مطالعه‌ای روی جمعیتی قابل توجه از مناطق مختلف کشور و با انتخاب تصادفی افراد نمونه انجام می‌شود. سپس مورد تحلیل آماری قرار گرفته و نتایج به کل جامعه تعمیم داده می‌شود. روش دوم استفاده از «روش بنگارت» است. بنگارت جمعیت‌شناسی است که سال ۱۹۸۲، به منظور تخمین میزان سقط جنین، روشی خاص را ابداع کرد. این روش در سال ۱۹۹۴ مورد توجه ۲ دانشمند دیگر به نام‌های جانستون و هیل قرار گرفت و آمار سقط ۲۱ کشور را با این روش محاسبه کردند. در این روش میزان باروری یک جامعه با دانستن «تعداد زنان متاهل در سنین فرزندآوری»، «میزان عمومی مصرف روش‌های جلوگیری از بارداری» (با در نظر گرفتن درصد اثر بخشی هر یک از روش‌ها)، «تعداد زنان نابارور» و «تعداد زانی که هم‌کنون باردار هستند» یا «زنان بتازگی زایمان کرده» (با در نظر گرفتن کم بودن احتمال بارداری در ماه‌های ابتدایی پس از زایمان و میزان رواج روش‌های جلوگیری در این دوره) محاسبه می‌شود. عدد به دست آمده میزان «باروری بالقوه» آن جامعه است. حال اگر میزان ولادت‌های ثبت شده از این عدد کم شود، میزان سقط‌های جامعه به دست خواهد آمد (بارداری‌هایی که اتفاق افتاده ولی به نحوی پیش از زایمان ختم شده‌اند). هر چند مسوولان بهداشت و درمان کشور در زمان اعلام هیچ یک از آمارهای سقط، روش تخمین آنها را بیان نکرده‌اند ولی به نظر می‌رسد روش نخست را برای تخمین آمار سقط جنین ترجیح می‌دهند. در ادامه با تحلیلی کوتاه، مروری خواهیم داشت بر پژوهش‌های انجام شده در این حوزه.

هر چند آمار مشخصی از سقط جنین چه پیش از انقلاب و چه در سال‌های ابتدایی پس از انقلاب در دسترس نیست اما می‌توان گفت از آن رو که در فاصله سال‌های ۱۳۳۵ تا ۱۳۶۵، متوسط تعداد فرزندان خانوادگی ایرانی بیش از ۶ فرزند بود، آن زمان (جز در موارد و شرایط خاص بعضی از خانواده‌ها) تولد فرزند ناخواسته قبحی نداشت که بخواهد منجر به آمار بالای سقط

دکتر زهره کیبانی پژوهشگر

بیماری‌های قلبی - عروقی در ایران سالانه منجر به ۹۳ هزار سکنه قلبی می‌شود. ۸۳ هزار مورد مرگ در سال مر تبط با فشار خون است. ۳۴ هزار مورد مرگ سالانه مربوط به چاقی بوده و ۱۶ هزار مرگ سالانه مربوط به تصادفات جاده‌ای است. اما هیچ یک از موارد فوق مهم‌ترین علت مرگ افراد در ایران نیست. اگر با دقت بیشتری نگاه کنیم در خواهیم یافت در کشور ما بیشترین قربانی در یک سال متعلق است به جنایت «سقط عمدی جنین». بر اساس برخی آمار عدد سقط جنین بین ۹۰ تا ۱۰۰ هزار مورد در سال است و برخی آمار هم عددی بین ۲۰۰ تا ۵۰۰ هزار قربانی مظلوم و بی‌دفاع در یک سال را گزارش می‌دهد.

به گزارش «وطن امروز»، یکی از موضوعاتی که همواره برای کارشناسان جامعه‌شناسی، روانشناسان، پزشکان، حقوقدانان و فقها با اهمیت است، مساله سقط عمدی جنین است. این موضوع که در همه ادیان الهی و در هر مر حلای از بارداری امری نکوهیده است، یک آسیب اجتماعی محسوب می‌شود که با سلاح اخلاقیات یک جامعه ارتباط مستقیم داشته و رواج آن عوارض جسمی، روانی و روحی بسیاری را متوجه خانواده‌ها بویژه زنان جامعه می‌کند. اما موضوع عجیب و باور نکردنی این است که «امری با این سطح از اهمیت در کشور ما آمار دقیقی ندارد!»

محمداسماعیل مطلق، رئیس وقت دانشگاه علوم پزشکی لرستان در سال ۱۳۷۷ آمار سقط جنین را سالانه ۹۰ هزار مورد اعلام کرد. وی یکبار دیگر در کسوت رئیس وقت دفتر سلامت خانواده وزارت بهداشت در بهمن‌ماه سال ۱۳۹۲ اعلام کرد: «هر چند آمارها متفاوت است اما به طور متوسط حدود ۲۵۰ هزار سقط جنین در سال گزارش می‌شود که البته اینها مربوط به سقط‌های غیرقانونی است». محمدباقر لاریجانی، معاون آموزشی وزیر بهداشت نیز در پنجمین کنگره سالانه اخلاق پزشکی ایران در سال ۱۳۹۶ ضمن بیان اینکه سالانه بین ۳۰۰ تا ۵۰۰ هزار سقط جنین غیرقانونی در کشور گزارش می‌شود، گفت: «وضع سقط جنین در کشور اسفبار و قبح این کار در حال از بین رفتن است». همچنین حامد برکاتی، رئیس فعلی دفتر سلامت خانواده وزارت بهداشت در مصاحبه‌ای در تیرماه ۹۸ مجموع سقط‌های غیرقانونی (به دلایل پزشکی و با مجوز) و سقط‌های خود به خودی را ۲۵۰ هزار مورد دانست. در نهایت محمدمهدی آخوندی، رئیس انجمن جنین‌شناسی ایران در ۲ مصاحبه در سال‌های ۹۵ و ۹۸ سقط‌های غیرقانونی را ۶۰۰ تا ۷۰۰ هزار مورد در سال تخمین زد؛ اما نکته هیچ مطالعه‌ای تاکنون این ارقام را تأیید نکرده است. (جدول شماره ۱)

آمار سقط جنین اعلام شده	سال
محمداسماعیل مطلق، رئیس وقت دانشگاه علوم پزشکی لرستان آمار سقط جنین در کشور را ۹۰ هزار مورد در سال اعلام کرد.	۱۳۷۷
محمداسماعیل مطلق، رئیس وقت دفتر سلامت خانواده وزارت بهداشت، به طور متوسط حدود ۲۵۰ هزار سقط جنین در سال گزارش می‌شود که البته اینها مربوط به سقط‌های غیرقانونی است.	۱۳۹۲
محمدمهدی آخوندی، رئیس انجمن جنین‌شناسی ایران: امروز ما آمار سالانه ۶۰۰ هزار سقط در ایران به گوش‌هم می‌رسد و اگر نمی‌شود به این آمار اعتماد کرد به خاطر این است که هیچ کس حاضر نیست در زمینه سقط جنین کار کند، بنابراین آمار مشخصی در این زمینه در دست نیست.	۱۳۸۵
محمدباقر لاریجانی، معاون وزیر بهداشت در حاشیه کنگره اخلاق پزشکی در گرگان آمار سقط‌های غیرقانونی در کشور را بین ۳۰۰ تا ۵۰۰ هزار مورد در سال ذکر کرد.	۱۳۹۶
محمد باقر لاریجانی، رئیس دفتر سلامت خانواده وزارت بهداشت: سقط‌های فیزیولوژیک و غیر فیزیولوژیک جمعاً ۲۵۰ هزار است که فقط سقط‌های قانونی و پزشکی را به رسمیت می‌شناسیم.	۱۳۹۸
محمدمهدی آخوندی، رئیس انجمن جنین‌شناسی ایران: می‌توان تعداد سقط‌های غیرقانونی را ۷۰۰ تا ۹۰۰ هزار مورد در سال تخمین زد.	۱۳۹۸

حال سوال اینجاست: این همه تفاوت در آمارهای اعلام شده از سوی مسوولان بهداشت و درمان کشور از چه امری ناشی می‌شود؟ مسوولان این تفاوت‌های آماری را ناشی از غیرقانونی بودن و زیرزمینی انجام شدن سقط می‌دانند ولی آیا در علوم آمار و جمعیت‌شناسی، روشی با خطای کمتر در تهیه آمارهای تخمینی سقط‌های غیرقانونی وجود ندارد؟

۱۵ تا ۱۰ درصد بارداری‌ها به دلایل مختلف دچار سقط می‌شوند

شرایط بارداری پس از سقط جنین

بارداری بعد از سقط جنین پس از چند وقت امکان‌پذیر است؟ معمولاً بعد از یک بار سقط جنین، پزشکان انجام آزمایشی را توصیه نمی‌کنند، زیرا شانس بارداری موفق در فرد کم نشده است. البته این بستگی به تاریخچه پزشکی فرد دارد؛ مثلاً برخی سقط‌های ۲ ماهه دوم به دلیل اختلال در گردن رحم است اما در بسیاری موارد، سقط‌های ۳ ماه اول به دلیل ناهنجاری‌های کروموزومی است که در حاملگی‌های بعدی رخ نمی‌دهد و حاملگی بعدی با موفقیت انجام می‌شود. به‌طور کلی بارداری مجدد بهتر است به بدن زمان داده شود، از

این رو بسیاری از پزشکان به فردی که دچار سقط جنین شده، توصیه می‌کنند مدتی صبر کند تا بتواند در آینده بارداری موفق داشته باشد، زیرا همان‌طور که گفته شد بدن فرد برای بازسازی کند و پوشش دیواره آن قوی و سالم شود. مدت زمانی که پزشکان به افراد مختلف برای اقدام دوباره به بارداری توصیه می‌کنند، متفاوت است و این مدت زمان با توجه به شرایط روحی و جسمی فرد در نظر گرفته می‌شود. به‌طور کلی اگر فرد از شرایط روحی و جسمی خوبی

برخوردار باشد، می‌تواند پس از گذشت ۲ تا ۳ دوره قاعدگی از سقط، اقدام به بارداری کند. البته توصیه می‌شود قبل از اقدام به بارداری مجدد، فرد با پزشک معالج خود مشورت کند تا از سلامت جسمی خود و توانایی رحم مطمئن شود. در صورتی که پزشک بعد از گذشت ۳ ماه به شما گفت هنوز بدن شما آماده نیست، نباید نگران باشید، زیرا ترمیم رحم در برخی افراد زمان بیشتری نیاز دارد. از همین رو پزشکان به برخی افراد توصیه می‌کنند بعد از سقط جنین بین ۶ ماه تا یک سال صبر کنند و بعد از این دوران اقدام به بارداری مجدد کنند.

تهدید تولید ملی

0 107354 683291

خرید کالای خارجی؛